

обігу. Однак поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування;

– повідомлення про кожне застосування поліцейського піклування за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції. У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб;

– надання можливості особі негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Наприкінці, варто зазначити, що під час поліцейського піклування відбувається обмеження таких особистих прав людини, як право на свободу та особисту недоторканність, право на свободу пересування, які гарантуються Конституцією України [3], тому ці права можуть бути обмежені лише за певних обставин, визначених Конституцією України [3]. Отже поліцейське піклування, як захід, має здійснюватися насамперед з урахуванням гарантій цих прав та свобод, визначених окремими статтями Конституції України, керуючись принципами верховенства права, що знаходять своє відображення у тому числі в рішеннях Європейського суду з прав людини.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2025 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про застосування поліцейського піклування: Наказ МВС України від 12.10.2020 № 724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1174-20#Text>.
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

Євген ЗЕЛЕНСЬКИЙ,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

В умовах сьогодення з введенням режиму воєнного стану перед органами Національної поліції, органами державної влади постало чимало викликів, які потребують нагального вирішення та координації зусиль.

Домашнє насильство – це одне з тих явищ, які у період війни можуть лише загострюватися і при цьому залишатися невидимим.

Усвідомлюючи важливість сучасних і актуальних проблем діяльності Національної поліції, органів державної влади щодо захисту прав людини в Україні в умовах воєнного стану, ми пропонуємо наступні напрямки удосконалення забезпечення прав людини під час протидії домашньому насильству.

По-перше, на виконання вимог Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» вважаємо за потрібне розробити та прийняти накази Міністерства соціальної політики «Про затвердження Положення про створення та функціонування Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі, здійснення повноважень держателя цього реєстру» та «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр кривдників». Така позиція не вперше висловлюється вітчизняними правниками, проте дотепер не реалізована на практиці. В умовах воєнного та післявоєнного стану такі реєстри можуть значно спростити роботу поліцейських та інших представників державних органів.

Другим напрямком удосконалення діяльності державних органів щодо захисту прав людини під час протидії домашньому насильству вважаємо запровадження у діяльність практичних органів Національної поліції принципу «дитина-свідок = дитина-потерпілий». Зокрема, на виконання вимог Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами пропонуємо запровадити наступні зміни до Кримінального процесуального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення:

– вважаємо за потрібне доповнити статтю 55 Кримінального процесуального кодексу України частиною 1¹ такого змісту:

«Потерпілим у кримінальному провадженні у справах про домашнє насильство обов'язково визнається дитина, яка стала свідком (очевидцем) такого насильства»;

– вважаємо за потрібне доповнити статтю 269 Кодексу України про адміністративні правопорушення частиною 4 такого змісту:

«Потерпілим у провадженні у справах про адміністративні правопорушення про домашнє насильство обов'язково визнається дитина, яка стала свідком (очевидцем) такого насильства».

Крім того, на виконання вимог Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами та враховуючи норму пункту 7 частини 1 статті 284 КПК України (кримінальне провадження закривається у разі, якщо потерпілий, а у випадках, передбачених цим Кодексом, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення, крім кримінального провадження щодо кримінального

правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством) виключити справи за статтею 126¹ (домашнє насильство) з переліку кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення. Зокрема, пропонуємо внести зміни до статті 477 Кримінального процесуального кодексу України такого змісту:

– виключити в пункті 1 частини 1 статті 477 Кримінального процесуального кодексу України слова: *«статтею 126¹ (домашнє насильство)»*.

На останок пропонуємо на виконання вимог Стамбульської Конвенції доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення статтею 279⁹ *«Особливості розгляду справи про адміністративне правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством»*, в якій зокрема передбачити виключення обов'язкової наявності заяви потерпілої особи для порушення справи. Надати можливість третім особам подавати заяви про факти вчинення домашнього насильства та визнання таких заяв підставами для порушення справи про адміністративне правопорушення. Зобов'язати органи Національної поліції та органи соціального захисту реагувати на факти домашнього насильства особливо, якщо в такій сім'ї проживають діти.

Висловлені у роботі пропозиції є актуальними, проте їх реалізація потребує додаткового вивчення та обговорення, а також детального визначення під час законодавчої ініціативи.

Олександр КАРПЕНКО,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ НАСТАВНИЦТВА В ЛАВАХ ПОЛІЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Феномен наставництва невинувато знецінюється в лавах Національної поліції. Інститут наставництва перестав існувати під час реформування МВС України, однак фактично повинно реалізовуватися з метою адаптації молодих спеціалістів до роботи в органі або підрозділів Національної поліції. За таких умов молоді спеціалісти можуть уникнути багатьох помилок на початку своєї роботи у тому числі тих, що пов'язані з дотриманням прав і свобод людини. Це явище безпосередньо впливає на рівень виконання молодим поліцейським поставлених службових завдань

Не говорячи зараз про закріплення на нормативному рівні інституту наставництва (що, на наш погляд, є очевидною необхідністю), акцентуємо увагу на тому, процес наставництва має відбуватися в будь-якому разі